

# روش‌های نو و ابتکاری در آموزش مفاهیم دینی

ارزیتا ضالیل

لیسانس الهیات و معارف اسلامی، دیپلم‌ستان فاطمه زهرا (س) بوشهر

## چکیده

در فضای آموزشی قرن ۲۱، مقوله‌های سرعت، دقت، مهارت، اطلاعات و فناوری‌های نوین مطرح است. در این فضا کلاس درس، «سلف سرویس عمومی» و مدرسه، «جمهوری دانش» نام می‌گیرد که از استانداردهایی خاص پیروی می‌کنند و باید در به کارگیری آن‌ها دقت‌های لازم اجرایی ویژه‌ای لحاظ شود. لذا خصوصیات و شرایط لازم در فرایند یادگاری - یادگیری در کلاس درس که مطابق نیازها و ویژگی‌های فراگیرندگان باشد، طبق استانداردسازی، یعنی تعیین آن‌چه که باید انجام شود و اجرای آن، باید به بهترین وجه ترسیم شود.

در این فضای آموزشی، عقیده برآن است که به منظور تدوین استانداردها به ویژه در کلاس و فضای آموزشی، باید برنامه و نیازهای فراگیرندگان لحاظ شوند و محیط آموزشی را با تکنیک‌های جدید آموزشی آراست. زیرا انطباق‌های خلاق و پویا به طور مؤثری در فضای کیفی آموزشی تأثیر دارند. انطباق‌های خلاق می‌توانند برنامه‌های درسی را به یکدیگر مرتبط کنند و مفاهیم عینی - ذهنی را عینی تر سازند. برخی درس‌ها و محتواها، در فضای مناسب که براساس استانداردها غنی شده‌اند، بر یادگیری تأثیر بسزایی می‌گذارند.

**کلیدواژه‌ها:** یادگیری، آموزش، تدریس، وسائل کمک آموزشی، معلم دینی.

## اهمیت مسئله

تسلط معلمان بر روش‌های تدریس و نحوه و شرایط استفاده از آن‌ها، تأثیر زیادی در موفقیت حرفه‌ای آنان دارد. از تدریس تعریف‌های متعددی ارائه شده است. نظریه‌های ارائه شده در مورد تدریس، به نوعی با یکدیگر تفاوت دارند. با وجود این، می‌توان نظریه‌های مختلف را در قالب و چارچوب بزرگ‌تری تحت عنوان یک نظریه‌ی جامع تدریس ارائه کرد.

علاوه بر اهداف، رویکرد و محتوا کتب درسی نیز در انتخاب و به کارگیری روش تدریس مناسب مؤثر است. کتاب جدید‌التألیف دین و زندگی (۱) که به مدت سه سال به طور آزمایشی و از سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ به صورت سراسری تدریس شده، شامل ۱۸ درس در ۱۵۲ صفحه است. هدف‌های آن عبارت اند از: ایجاد بینش در دانش‌آموزان، به وجود آوردن حب و شوق در قلب آن‌ها، و در عمل، آنان را به حرکت در مسیر زندگی دینی رهمنوں شدن. از ویژگی‌های این کتاب، ادغام درس قرآن در کتاب دینی و تنظیم آیات قرآنی متناسب با اهداف دروس، ایجاد زمینه برای استفاده از روش‌های فعلی تدریس، مشارکت دانش‌آموزان در یادگیری و

روش‌های تدریس متفاوتی وجود دارند که هر کدام برای شرایط و درس خاصی مناسب‌ترند. لذا معلم باید با توجه به هدف‌های آموزشی، موضوع درس، ویژگی‌های دانش‌آموزان و سایر موارد، بهترین روش را انتخاب کند.

## پژوهش‌های متعددی نشان می‌دهند، معلم و شیوه‌ی ارائه‌ی مطالب به وسیله‌ی وی، عامل مهمی در رشد علمی، اخلاقی و اجتماعی دانش‌آموزان محسوب می‌شود

از تدریس همانند یادگیری تعریف‌های متعددی ارائه شده است. از بررسی مجموعه تعاریف ارائه شده در این زمینه می‌توان نتیجه گرفت که تدریس فعالیتی آکاها نه است که براساس هدف خارجی انجام می‌گیرد؛ فعالیتی که برپایه‌ی وضع شناختی دانش‌آموزان انجام می‌پذیرد و موجب تغییر آنان می‌شود. اگرچه هنوز هستند کسانی که براساس الگوها و روش‌های سنتی، تدریس را تنها به تلاش و فعالیت معلم در کلاس اطلاق می‌کنند. در هر صورت، اگر یادگیری را «تغییر در فرایند تدریس بر اثر تجربه» بدانیم، بدون شک فعالیتی که موقعیت را برای تغییر فراهم کند یا ایجاد موقعیتی که تجربه را آسان‌تر کند و تغییر لازم را در شاگرد سبب شود، تدریس نام دارد. در نتیجه، عمل تدریس یک سلسله فعالیت‌های مرتب، منظم، هدف‌دار و از پیش طراحی شده است؛ فعالیتی که هدفش ایجاد شرایط مطلوب یادگیری است و به صورت تعامل و رفتار متقابل بین معلم و فرآگیرنده جریان دارد. یعنی ویژگی‌ها و رفتار معلم در فعالیت‌ها و اعمال شاگردان تأثیر می‌گذارند و بالعکس، او نیز از ویژگی‌ها و رفتارهای آن‌ها متأثر می‌شود.

در طول ۲۰ سال اخیر در زمینه‌ی تدریس، نظریه‌های قابل توجهی طرح و ارائه شده‌اند که تعداد زیادی از آن‌ها به تازگی توسط گانیه و دیک (۱۹۸۴) مورد بررسی و تجدیدنظر قرار گرفته‌اند. با توجه به این نظریه‌ها می‌توان گفت: تاکنون نظریه‌پردازان موفق به ارائه‌ی یک نظریه‌ی تدریس هماهنگ و واحد نشده‌اند. در رابطه با روش‌های تدریس از سوی صاحب‌نظران این حوزه، طبقه‌بندی‌های متفاوتی ارائه شده‌اند. جویس و ویل روش‌های تدریس را در چهار گروه‌الگوهای اجتماعی، اطلاعات‌پردازی، انفرادی و رفتاری تقسیم‌بندی کرده‌اند.

در گروه اجتماعی، راهبردهای تدریس همیاران در یادگیری، تفحص

ارائه‌ی تمرین‌های متنوع با استفاده از صفحات و طرح‌های رنگی است. با عنایت به این ویژگی‌ها و شرایط، لازم است دیگران شاغل در دوره‌ی متوسطه، با آگاهی و تسلط کافی بر روش‌های تدریس و استفاده‌ی مناسب و بجا از آن‌ها، زمینه‌ی تحقق هرچه بیشتر اهداف آموزش و پرورش را در این دوره‌ی حساس فراهم آورند.

### بیان مسئله

شیوه‌های متنوعی در تدریس وجود دارند که هر کدام برای شرایط و درس خاصی مناسب‌ترند. لذا معلم باید با توجه به هدف‌های آموزشی، موضوع درس، ویژگی‌های دانش‌آموزان، امکانات موجود، جو حاکم بر کلاس، تعداد فرآگیرندگان، زمان در اختیار کلاس و ده‌ها مسئله‌ی دیگر، مناسب‌ترین شیوه‌ی تدریس را انتخاب کند.

پژوهش‌های متعددی نشان می‌دهند، معلم و شیوه‌ی ارائه‌ی مطالب به وسیله‌ی وی، عامل مهمی در رشد علمی، اخلاقی و اجتماعی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. آگاهی و تسلط معلمان بر روش‌های تدریس و نحوه و شرایط استفاده از آن‌ها، تأثیر زیادی در موقیت حرفة‌ای آنان دارد. اگر روش تدریس انتخاب شده با اهداف، توانایی فرآگیرندگان، محتوای دروس و غیره منطبق نباشد، یا معلم مهارت‌های لازم را برای استفاده از آن روش‌ها به دست نیاورده باشد، و یا زمینه‌ی اجرای آن روش‌ها در کلاس فراهم نباشد، معلم با شکست مواجه می‌شود و کیفیت تدریس او مناسب نخواهد بود. وظیفه‌ی معلم آن است که با شناخت دانش‌آموزان و آگاهی از چگونگی کاربرد شیوه‌های متفاوت تدریس، مدل مناسبی برای تدریس برگزیند.

در روش‌های فعال تدریس، ذهن انسان فعال در نظر گرفته می‌شود. یعنی، هر مفهومی که با نظام مفاهیم ذهن تناسب داشته باشد، جذب ذهن می‌شود و اگر متناسب نباشد، جذب نمی‌شود

مشترک میان معلم و فراغیرنده است و یادگیری دانش آموز تحت هدایت و رهبری ضمنی و نیمه مستقیم معلم قرار دارد. از روش‌های تدریس نیمه مستقیم می‌توان به روش‌های پرسش و پاسخ، گفت و گو (بحث گروهی) و جهت‌دهی اشاره کرد. وبالاخره گروه سوم روش‌های تدریس غیرمستقیم هستند. در این روش‌ها، دانش آموزان بدون راهنمایی و هدایت مستقیم معلم به یادگیری می‌پردازند. تدریس غیرمستقیم به صورت‌های متفاوتی از جمله، از طریق کار اختیاری، کار الزامی، کار در جمیع کلاس و یا از طریق کار در گروه‌های مجزا انجام می‌پذیرد.

هم‌چنین روش‌های تدریس را می‌توان به روش‌های فعال و غیرفعال تقسیم‌بندی کرد. در روش‌های فعال تدریس، ذهن انسان فعال در نظر گرفته می‌شود. یعنی، هر مفهومی که با نظام مفاهیم ذهن تناسب داشته باشد، جذب ذهن می‌شود و اگر متناسب نباشد، جذب نمی‌شود. هم‌چنین، کسب مفهوم نیز در فرایندی فعال حاصل می‌آید. در یادگیری فعال، معلم شرایط را مساعد می‌کند و فراغیرنده با مشارکت خود یاد می‌گیرد. در واقع، معلم راهنمای و هادی جریان تدریس است. ولی در روش‌های غیرفعال، معلم مخزن و منبع دانش و فراغیرنده‌گان ظروف خالی فرض می‌شوند که معلم وظیفه دارد مطالب را به طور یک طرفه به آنان انتقال دهد. به عبارت دیگر، روش‌های فعال تدریس حالت دوسویه و تعاملی دارند، ولی روش‌های غیرفعال یک‌سویه و منفعل هستند.

### ضرورت و اهمیت پژوهش

از آن جا که نقش اصلی و اساسی در فرایند یاددهی- یادگیری برعهده‌ی معلم است، آگاهی و شناخت او از روش‌های تدریس و نحوه‌ی کاربرد

گروهی، ایفای نقش و کاوشگری به شیوه‌ی محاکم قضایی قرار می‌گیرند. در گروه اطلاعات پردازی که بر راه‌های تقویت کشش درونی انسان برای درک جهان از طریق گردآوری و سازمان‌دهی اطلاعات اولیه، کشف مسائل و ارائه‌ی راه حل‌های آن‌ها تأکید دارند، روش‌های تدریس استقرایی، دریافت مفهوم، یادیارها، پیش‌سازمان‌دهنده، کاوشگری علمی و بدیعه‌پردازی قرار می‌گیرند. این دسته از راهبردهای تدریس برای برسی و شناخت خود و جامعه و برای حصول به هدف‌های فردی و اجتماعی آموزش پیروزش مفید و مؤثر است.

در گروه فردی که در صدد آموزش شناخت بهتر خود، پذیرش مسئولیت آموزش توسط فرد، رسیدن به حد بالاتری از رشد فعلی افراد و جست و جوی زندگی خلاق تر است، راهبردهای تدریس غیرمستقیم و افزایش عزت نفس قرار می‌گیرند. این راهبردها توسط کارل راجرز و آبراهم مازلو به وجود آمده و به همت بروس جویس گسترش یافته‌اند. در گروه سیستم‌های رفتاری که نظریه‌ی اجتماعی یادگیری یا تغییر رفتار مبنای آن‌هاست، انسان‌ها به عنوان سیستم‌هایی دارای رفتار خوداصلاح‌گرانه و تغییردهنده‌ی رفتار براساس اطلاعات دریافت شده درباره‌ی نحوه‌ی انجام موقیت آمیز وظایف در نظر گرفته می‌شوند. فنون رفتاری برای دامنه‌ی وسیعی از هدف‌های آموزش مستقیم، شبیه‌سازی و یادگیری اجتماعی، در این گروه قرار می‌گیرند.

میرلوحی (۱۳۸۰) روش‌های تدریس را به سه گروه روش‌های مستقیم، نیمه مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌کند. به نظر ایشان، روش تدریس مستقیم به روشی گفته می‌شود که در آن معلم خود به تهابی موضوع درسی را ارائه می‌کند. روش‌های سخن‌رانی، نشان دادن (نمایش) و روش انجام دادن در این گروه قرار می‌گیرند. روش تدریس نیمه مستقیم مبتنی بر کار

۴. انتخاب بهترین روش تدریس توسط دبیر دین و زندگی با توجه به شرایط مکان، زمان، درس و فرآیندگان.

### سؤالات پژوهش

۱. روش‌های تدریس دبیران درس دین و زندگی دوره‌ی متسطه چگونه است؟
۲. طبقه‌بندهی روش‌های تدریس مورد استفاده‌ی دبیران درس دین و زندگی دوره‌ی متسطه چگونه است؟
۳. آیا دبیران دین و زندگی به ارائه‌ی شیوه‌های نوین تدریس



تمایل دارند؟

آن‌ها، ضروری محسوب می‌شود. این آگاهی و شناخت می‌تواند:

● موفقیت او را در تدریس تضمین کند.

● تحقق اهداف آموزشی و پرورشی را ممکن سازد.

● کیفیت تدریس و در نتیجه کیفیت آموزش را ارتقا دهد.

● به او در انتخاب روش تدریس، متناسب با اهداف، رویکردها و محتوای دروس کمک کند.

لذا ضروری است، نحوه‌ی استفاده‌ی معلمان از روش‌های تدریس

مورد بررسی و ارزیابی حوزه‌های زیر قرار گیرد:

● برنامه‌ریزان، کارشناسان و مؤلفان کتب درسی (دفتر برنامه‌ریزی و تأثیف کتب درسی)؛

● معاونت آموزش و پرورش نظری و مهارتی استان؛

● کارشناسان آموزش ضمن خدمت معلمان (گروه ارتقای علمی و منابع انسانی)؛

● کارشناسان آموزش متوسطه‌ی نظری سازمان؛

● گروه‌های آموزشی استان و مناطق آموزشی؛

● دبیران دروس بینش اسلامی.

### روش پژوهش

با توجه به اهداف و سوال‌های این پژوهش که در صدد تعیین روش‌های تدریس مورد استفاده‌ی دبیران درس دین و زندگی در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ بود، به روش توصیفی و واحد کار استفاده شد.

### نحوه و چگونگی اجرای پژوهش

پس از وصول بخش نامه‌ی «ارسال طرح درس مبتنی بر هوش‌های چندگانه» به دبیرخانه‌ی راهبری دین و زندگی، دوره‌ی آموزشی یکروزه‌ای از طرف « واحد کارشناسی تکنولوژی و گروه‌های آموزشی دوره‌ی متسطه‌ی سازمان آموزش و پرورش استان بوشهر» توسط یکی از استادان محجب برگزار شد که علی‌رغم دعوت از سرگروه‌های دین و زندگی استان، این عزیزان استقبال چشم‌گیری از آن به عمل نیاوردند. پس از پایان کلاس از شرکت کنندگان خواسته شد، طرح درسی در همین رابطه بنویسند تا برای «جشنواره‌ی الگوهای برتر تدریس»، فیلمی از تدریس مبتنی بر هوش‌های چندگانه تهیه شود.

بعد از نوشتمن طرح درس و رفع اشکالات تخصصی آن توسط استادان متبحر و باسابقه، برای اجرای آن در کلاس دوم ریاضی دبیرستان فاطمه‌ی زهرا (س) بوشهر، با دانش آموزان مشورت کردم و زمانی را برای آن در نظر گرفتم. لذا تدریس مبتنی بر هوش‌های چندگانه و آی‌تی، با همکاری دانش آموزان دبیرستان فاطمه زهرا (س) بوشهر ارائه شد.

### اهداف پژوهش

هدف‌های این پژوهش براساس محورهای سه‌گانه‌ی مصوب وزارت آموزش و پرورش عبارت بودند از:

(الف) بهبود روش‌های یاددهی- یادگیری.

(ب) نواندیشی و خلاقیت در تولید محتوای آموزشی با هدف اعتلای تربیت دینی.

(ج) ارزیابی از عملکرد و بهبود شیوه‌های سنجش و ارزش‌بایی:

۱. معرفی انواع روش‌های تدریس به دبیران درس دین و زندگی.

۲. طبقه‌بندهی روش‌های تدریس مورد استفاده‌ی دبیران درس دین و زندگی.

۳. بررسی تفاوت بین روش‌های تدریس برای دبیران درس دین و زندگی.

## با مجله‌های رشد آشنا شوید

**مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات کمک‌آموزشی سازمان پژوهش و پرینامه ریزی آموزشی و ابتدی و وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شوند:**

**مجله‌های عمومی دانش آموزی**  
(به صورت هماهنگ و ۸ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- + **رشد گروگ** (برای دانش آموزان آمادگی و پایه‌ی اول دوره‌ی دبستان)
- + **رشد موآمده** (برای دانش آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره‌ی دبستان)
- + **رشد راهش آمودر** (برای دانش آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره‌ی دبستان)
- + **رشد نوجوان** (برای دانش آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی)
- + **رشد** (برای دانش آموزان دوره‌ی متوسطه و پیش دانشگاهی)

**مجله‌های عمومی پژوهگسنان**  
(به صورت هماهنگ و ۸ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- + **رشد آموزش ابتدایی** + **رشد آموزش راهنمایی تحصیلی** + **رشد تکنولوژی آموزشی** + **رشد مدرسه فردا** + **رشد مدیریت مدرسه** + **رشد معلم**

**مجله‌های اختما**  
(به صورت فصلنامه و ۴ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- + **رشد پرهان راهنمایی** (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی) + **رشد پرهان متوسطه** (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره‌ی متوسطه و پیش دانشگاهی) + **رشد آموزش قرآن** + **رشد آموزش عمارت اسلامی** + **رشد آموزش زبان و ادب فارسی** + **رشد آموزش هنر** + **رشد مشاور مدرس** + **رشد آموزش تربیت بدنی** + **رشد آموزش علوم اجتماعی** + **رشد آموزش تاریخ** + **رشد آموزش جغرافیا** + **رشد آموزش زبان** + **رشد آموزش ریاضی** + **رشد آموزش فیزیک** + **رشد آموزش شیمی** + **رشد آموزش زیست‌شناسی** + **رشد آموزش زمین‌شناسی** + **رشد آموزش فیزیک** + **رشد آموزش پیش دستانی**

**مجله‌های رشد عمومی و اختصاصی** برای آموزگاران، معلمان، مدیران، مریبان و مشاوران مدارس، دانش‌جویان مرآتک ترتیب معلم و رشته‌های دبیری دانشگاهها و کارشناسان آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شوند.

نمانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴  
آموزش و پرورش پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات کمک‌آموزشی.  
نمبر: ۰۲۱-۸۸۳۰۱۴۷۸  
تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۴۹۰۹۹  
E \_ mail: info@roshdmag.ir \* www.roshdmag.ir

از آن جا که این برنامه با عدم استقبال برخی همکاران مواجه شد، تصمیم گرفتند با معرفی چند روش فعال تدریس، نمونه‌ی طرح درس و چگونگی اجرای آن، نظر همکاران گرامی را به اهمیت موضوع جلب کنند و موجبات تغییر و تشویق ایشان را فراهم آورند. توضیح دادم که استفاده از روش‌های نوین تدریس، علی‌رغم نظر عده‌ای که می‌پنداشتند برای دروس مفهومی دین و زندگی و... کاربردی ندارد، روشن علمی، کاربردی و جالب است و باعث علاقه‌مندی دانش‌آموزان به این درس می‌شود و خلاقیت را در آن پرورش می‌دهد.

### برخی یافته‌های پژوهشی

● نتایج بدست آمده از پژوهش محمد حسین سبحانی نیا (۱۳۸۴) در زمینه‌ی «روش‌های تدریس دبیران درس دین و زندگی» (۱)، مطالعات اجتماعی، علوم زیستی و بهداشت پایه‌ی اول دوره‌ی متوجهه، نشان می‌دهد که دبیران مطالعات اجتماعی نسبت به دبیران دین و زندگی (۱) و دبیران علوم زیستی و بهداشت از روش‌های هم‌یاری (گروه‌بندی و مشارکت دانش‌آموزان)، بحث گروهی، پرسش و پاسخ و روش کاوشگری (روش حل مسئله) بیشتر استفاده می‌کنند. در حالی که دبیران دین و زندگی (۱) بیشتر از روش سخن‌رانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی بهره می‌گیرند. یافته‌های این تحقیق با نتایج تحقیقات سپهری منش (۱۳۸۱)، کامیاب (۱۳۷۶)، ریمن (۱۹۹۵)، مک‌گیجی و کولیک (۱۳۷۵)، گیج و برلاینر (۱۹۸۴)، جانسون و اسلاموین (۱۹۹۱) هم خوانی دارد.

● تحقیقات جانسون نشان می‌دهد، روش هم‌یاری نسبت به دیگر روش‌های تدریس، کمک مؤثرتری به بالا بردن درصد موفقیت دانش‌آموزان و به خصوص بالا بردن نمرات امتحانی آن‌ها می‌کند. هم‌چنین، نتایج این تحقیق در مورد دبیران دین و زندگی (۱)، با یافته‌های پژوهشی کوثری (۱۳۸۰) هم خوانی دارد.

کوثری گزارش کرده است که دبیران مورد بررسی با شیوه‌های تدریس سخن‌رانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ آشنایی بیشتری دارند و از این روش‌ها در تدریس خود بیشتر استفاده می‌کنند. یافته‌های این پژوهش در زمینه‌ی «طبقه‌بندی روش‌های تدریس موردن استفاده دبیران دروس دین و زندگی» (۱)، مطالعات اجتماعی و علوم زیستی و بهداشت پایه‌ی اول دوره‌ی متوسطه استان اصفهان» بیانگر آن است که دبیران مطالعات اجتماعی نسبت به دبیران دین و زندگی (۱) و دبیران علوم زیستی و بهداشت، از روش‌های فعال تدریس بیشتر استفاده کرده‌اند. به طوری که دبیران مطالعات اجتماعی در رتبه‌ی اول، دبیران علوم زیستی و بهداشت در رتبه‌ی علوم و دبیران دین و زندگی (۱) در رتبه‌ی آخر قرار می‌گیرند. به عبارت دیگر، دبیران دین و زندگی (۱) نسبت به دبیران، از روش‌های غیرفعال بیشتر استفاده کرده‌اند. کوثری در گزارش تحقیق خود آورده است: آشنایی و استفاده‌ی دبیران از روش حل مسئله و یادگیری در حد تسلط کم است و میزان آشنایی و استفاده‌ی دبیران زن از این روش‌های تدریس، از دبیران مرد کمتر است. هم‌چنین نتایج بدست آمده با یافته‌های تحقیقی مگاین و فال (۱۹۹۵)، مک‌گیجی و کولیک (۱۹۷۵)، کامیاب (۱۳۷۶) و سپهری منش (۱۳۸۱) هم خوانی دارد.

● نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان می‌دهد که براساس میانگین وزنی ۵-۱ سوالات فهرست وارسی (چک لیست) مشاهده‌ی تدریس، دبیران مورد

نظر در تدریس خود بیشترین استفاده را به ترتیب از این موارد داشته‌اند: تسلط بر محتوای آموزش مورد تدریس، قدرت بیان و ارائه صحیح مطالب درسی، پاسخ به سوالات و اشکالات فراگیرندگان به صورت مؤثر، راهنمایی دانش آموزان توسط دیران مربوطه، برقراری ارتباط عاطفی با فراگیرندگان در مراحل تدریس، انجام ارزش یابی تشخیصی از فراگیرندگان قبل از شروع درس جدید، و توجه به دانش آموزان به عنوان محور اصلی فعالیت‌های آموزشی.

● هم چنین، دیران مورد نظر در تدریس خود کمترین استفاده را به ترتیب از این موارد داشته‌اند: گروه‌بندی فراگیرندگان در جریان تدریس، استفاده از وسایل آموزشی و کمک آموزشی، تشویق اظهارنظرهای غیرمعمول و راه حل‌های متفاوت دانش آموزان برای حل یک مسئله، تشویق فراگیرندگان به مطالعات و فعالیت‌های جانی، تعیین تکالیف متنوع و کاربردی برای دانش آموزان، ایجاد انگیزه‌ی مطالعه و تحقیق در فراگیرندگان، و تشویق کاوش‌های کنجدکاوانه فراگیرندگان.

### راهکارهای پیشنهادی

با توجه به یافته‌های پژوهش، توصیه می‌شود گروه‌های آموزشی استان و مناطق، توجه ویژه‌ای به وظایف زیر داشته باشند و آن‌ها را در اولویت‌های کاری خود قرار دهند:

۱. آشنایی‌کردن دیران با روش‌های فعال و مشارکتی تدریس از طریق تشکیل جلسات و کارگاه‌های آموزشی.
۲. شناسایی و تشویق دیرانی که از روش‌های فعال تدریس استفاده می‌کنند و دعوت از آن‌ها برای ارائه‌ی تدریس خود در جمع دیران و نقد و بررسی آن.
۳. تشویق و ترغیب دیران به شرکت در جشنواره‌های روش‌های فعال تدریس در سطح منطقه، استان و کشور.
۴. برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های آموزشی روش‌های فعال تدریس برای دیران رشته‌های گوناگون به صورت کارگاه آموزشی از طریق آموزش ضمنی خدمت.
۵. در نظر گرفتن امتیازات ویژه برای دیرانی که از روش‌های فعال تدریس استفاده می‌کنند.
۶. توجیه مسئولان، مدیران آموزشی و اولیای دانش آموزان در رابطه با تأثیر مثبت روش‌های فعال تدریس و اقتضایات و شرایط به کارگیری این روش‌ها در واحدهای آموزشی.
۷. تجهیز مدارس به اتاق فناوری آموزشی مجهز به وسایل و امکانات مورد نیاز و با چیدمان مناسب برای اجرای آزمایشی روش‌های مناسب تدریس.
۸. تجدیدنظر در شیوه‌های ارزش یابی عملکرد معلمان و توجه به تلاش معلم در جهت کاربرد روش‌های مناسب تدریس، به جای درصد قبولی دانش آموزان.
۹. کاهش تراکم (تعداد دانش آموزان) کلاس و متناسب بودن آن با روش‌های فعال تدریس.
۱۰. استفاده از روش‌های فعال و مشارکتی تدریس در دوره‌های آموزش ضمنی خدمت معلمان.



دیران  
دانش آموزان  
آموزش ابتدایی

### برگ اشتراک مجله‌های رشد

#### شرایط:

۱- پرداخت مبلغ ۵۰۰۰ ریال به ازای هر عنوان مجله‌ی درخواستی، به صورت علی الحساب به حساب شماره‌ی ۳۹۶۶۲۰۰۰ (سرخه‌حصار) کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست.

۲- ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تکمیل شده‌ی اشتراک با پست سفارشی. (کپی فیش راندخدنگه دارید).

#### \* نام مجله‌های درخواستی:

#### \* نام و نام خانوادگی:

\* تاریخ تولد:

#### \* میزان تحصیلات:

\* تلفن:

#### \* نشانی کامل پستی:

استان: ..... شهرستان: .....

خیابان: .....

پلاک: ..... کد پستی: ..... در صورتی که قیلاً مشترک مجله بوده اید، شماره اشتراک خود را بنویسید:

امضا:

\* امور مشترکین: +۰۲۱-۷۷۳۳۶۸۵۶-۷۷۳۳۶۸۵۵

\* صندوق پستی امور مشترکین: ۱۶۵۹۵/۱۱۱

\* پیام گیر مجله‌های رشد: +۰۲۱-۸۸۳۰۱۴۸۲

#### بادآوری:

\* هزینه‌ی برگشتن مجله در صورت خوانا و کامل نبودن نشانی و عدم حضور گیرنده، بر عهده‌ی مشترک است.

\* مبنای شروع اشتراک مجله از زمان دریافت برگ اشتراک است.